

ingediend op **932** (2020-2021) – Nr. 2
30 maart 2023 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Tine van der Vloet

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Maurits Vande Reyde, Freya Saeys, Gwenny De Vroe,
Emmily Talpe, Willem-Frederik Schiltz en Tom Ongena

**over het gelijktrekken van de waarde van een punt
in een persoonsvolgend budget in voucher
en een persoonsvolgend budget in cash**

Documenten in het dossier:

932 (2020-2021) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak op 29 maart 2022 de conceptnota voor nieuwe regelgeving over het gelijk-trekken van de waarde van een punt in een persoonsvolgend budget in voucher en een persoonsvolgend budget in cash.

De presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting voor Maurits Vande Reyde, indiener

Maurits Vande Reyde zegt dat de conceptnota om een belangrijk principe gaat in de zorg voor personen met een handicap, namelijk gelijke steun voor gelijke zorg. In de praktijk blijkt er echter nog werk aan de winkel.

De spreker belicht een specifiek aspect, namelijk het verschil in waarde tussen bestedingen in voucher en in cash. De persoonsvolgende financiering dient om mensen met een beperking de middelen te geven die zij nodig hebben om hun zorg in te kopen bij een voorziening, een nieuw initiatief of die zorg zelf te organiseren. Het persoonsvolgend budget was een manier om de persoon met een beperking aan het stuur te zetten in de organisatie van de zorg. Dat verleende meteen meer vrijheid in bijvoorbeeld de keuze waar men ging wonen, welke soort zorg er nodig was enzovoort. Die keuzevrijheid is nu evident, maar door het verschil in waarde tussen een voucher en cash zijn er opnieuw beperkingen.

De invoering van de persoonsvolgende financiering leidde tot een waaier van nieuwe mogelijkheden. Mensen die hun zorg thuis kunnen organiseren, ouderen-initiatieven, kleinschalige initiatieven en voorzieningen. Het Vlaamse regeerakkoord stelt dat die dynamiek moet worden versterkt door het sociaal ondernemerschap in de sector voor mensen met een beperking verder te stimuleren. Tegelijk stelt een andere passage dat de bestaande beperkingen onder andere in het verschil tussen bestedingen in voucher en cash moeten worden weggewerkt. Vandaag is het duidelijk dat een keuze tussen voucher of cash niet neutraal is. Er blijkt een enorm verschil te zitten in de waarde van een punt tussen de voucher en cash. Bovendien wordt dat verschil elk jaar groter en dat baart de spreker zorgen. Dat verschil was in 2018 nog 106,57 euro en liep op tot 113,49 euro in 2019 en tot 117,14 euro in 2020, telkens in het voordeel van de besteding in voucher.

De spreker past dat toe op de situatie van een persoon met een beperking waaraan 40 punten werden toegekend. Een zorgaanbieder die wordt betaald via voucher ontvangt voor die 40 punten 46.156 euro. Als dat zou worden besteed in cash bij een vergunde zorgaanbieder, dan ontvangt die 40.956 euro. Een persoon met een beperking die zelf de eigen zorg wenst te organiseren en daarvoor een cashbudget gebruikt, ontvangt voor diezelfde 40 punten slechts 38.350 euro. Het gaat hier om substantiële verschillen waardoor sommigen minder mogelijkheden hebben op het vlak van zorg.

Als alle budgetten worden samengeteld, bekomt men grote verschillen. In 2018 was het verschil tussen voucher en cash bijna 92 miljoen euro in het voordeel van de voucher. In 2019 liep dat op tot 92,5 miljoen euro en in 2020 tot 106,4 miljoen euro. Dat zal op termijn zorgen voor een systeem met twee snelheden.

De oorzaken hiervan zijn allemaal te linken aan de personeelskosten die in rekening worden genomen. Bij het gebruik van vouchers gaan voorzieningen bij de uitbetaling van de punten bijkomende middelen ontvangen die er niet zijn bij het gebruik van cash. Zo is er bijvoorbeeld de meerkost van de anciënniteit van het personeel, zijn er een aantal percentages die berekend zijn op de loonmassa die worden verhoogd via de middelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA), zijn er enkele forfaits zoals voor vorming enzovoort. Ook door de functieclassificatie

van het Instituut voor Functieclassificatie is er een jaarlijkse lineaire loonopslag. Verder zitten avond-, zaterdag-, zondag- en feestdagtoeslagen vervat in de personeelssenveloppe van de voorziening bij het systeem van de voucher. Dat alles doet de verschillen almaar hoger oplopen.

Concluderend stelt Maurits Vande Reyde dat de zorg in cash niet dezelfde waarde heeft als in voucher. Het verschil dreigt onder andere door de VIA 6-akkoorden groter te worden. Op termijn betekent dat het steeds verder uiteengroeien van de waarde van een punt, wat de vrije keuze van personen met een beperking meer op de helling zal zetten. Er wordt gestreefd naar een systeem waarin personen met een beperking zelf hun zorg kunnen organiseren en waarin het sociaal ondernemerschap naast het klassieke aanbod wordt gestimuleerd. De spreker stelt voor om een aantal zaken te onderzoeken en stappen te zetten die dat verschil terug inperken. Er is zeker nood aan jaarlijkse transparantie over de werkelijke kost van een punt in voucher en cash zodat die evolutie kan worden opgevolgd. Binnen afzienbare tijd moet dat verschil in bestedingen worden weggewerkt zodat er weer sprake kan zijn van gelijke steun voor gelijke zorg.

2. Bespreking

Ann De Martelaer is tevreden met deze conceptnota. Op 15 maart 2022 was het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap op bezoek in de commissie. James Van Casteren verwees naar deze problematiek tijdens zijn uiteenzetting. Dat is een van de systeemfouten waaruit blijkt dat de persoonsvolgende financiering aan een evaluatie toe is. Vaak begrijpen mensen het puntensysteem niet. Misschien kan dat worden afgeschaft en alleen nog over budget worden gesproken. Dat zou alles eenvoudiger maken.

James Van Casteren zei ook dat er een werkgroep hiermee aan de slag was gegaan. Er kan worden gevraagd naar de verslaggeving van die werkgroep of de werkgroep kan zelf worden gehoord. Ann De Martelaer is bereid om parlementaire initiatieven te nemen en te steunen.

Tine van der Vloet vindt de aangehaalde punten door Maurits Vande Reyde terecht. Ook zij stelt al sinds 2018 de ongelijkheid tussen voucher en cash vast, wat een zekere vorm van discriminatie inhoudt. Zo wordt het avond- en weekendwerk niet betaald wanneer er met cash wordt betaald. Bij het gebruik van een voucher gaat er wel een som geld naar de voorzieningen.

Een ander aandachtspunt is de anciënniteit. Mensen in de sector moeten langer aan de slag blijven want alle handen zijn nodig. Wanneer wordt gekeken naar 55-plussers die liever een een-op-eenwerkverhouding willen aangaan met iemand met een assistent, dan kan dat tot op heden wel maar kan die persoon met een cash-budget veel minder zorguren aankopen. Door de leeftijd is die persoon namelijk veel duurder. Persoonlijke assistenten zijn heel vaak jonge mensen, wat niet altijd evident is want voor bepaalde problematieken is het soms beter om een ouder iemand te nemen. Dat probleem moet ook worden rechtgetrokken.

In de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2019-2024 wordt hard gehamerd op het voorzien van ruimte voor sociaal ondernemerschap. Kleinschalige privé-initiatieven die vaak met cash werken hebben dan minder voordelen als ze met vouchers werken. Ook daar komt die ongelijkheid tot uiting.

Daarnaast sluit Tine van der Vloet zich aan bij Ann De Martelaer dat het punten-systeem heel ingewikkeld is en pleit ze ook voor het afschaffen van die punten zodat er alleen nog sprake is van euro's. Dat zou het voor de voorzieningen en

voor de mensen met een beperking veel duidelijker maken. Dat gezegd zijnde schaart Tine van der Vloet zich achter de conceptnota die voorligt.

Vera Jans deelt ook de bezorgdheden die worden aangehaald in de conceptnota. De invoering van de persoonsvolgende financiering moest ervoor zorgen dat meer mensen met een gelijke zorgnood een gelijk budget zouden krijgen. Dat was het uitgangspunt toen de budgetten in 2020 werden herzien. Essentieel is dat de realiteit tegenstrijdig is met het principe van gelijke steun voor gelijke zorg. De vraag is of er objectieve redenen zijn die dat verschil verklaren. Een element is dat een voucher alleen kan worden ingezet bij een erkende zorgverstrekker, terwijl met een cashbudget de eigen zorg kan worden georganiseerd en beroep kan worden gedaan op gezinshulp of mensen die via dienstencheques werken. Dat zijn structuren die vanuit de overheid zwaar worden gefinancierd, terwijl dat bij een vergunde zorgaanbieder om eigen financiering gaat. Daar gaat het om de organisatiekosten en de personeelskosten. De zorg die via een voucher wordt aangekocht bij een vergunde zorgaanbieder is duurder dan de zorg en ondersteuning die men kan benutten als men niet naar een zorgvoorziening stapt en de zorg zelf organiseert.

Het domein is momenteel in volle evolutie. Het sociaal ondernemerschap verdient alle kansen. Tegelijk moet worden gegarandeerd dat de voorzieningen voor mensen met een handicap goed kunnen blijven functioneren. Het gaat vaak om mensen met complexe en zware zorgnoden die aangewezen zijn op de voltijdse zorg van een voorziening. De zorg moet er dus kwaliteitsvol blijven. De spreker zegt open te staan voor een onderzoek naar de verschillen tussen de waarde van een punt in het voucher- en het cashsysteem. Maar het is niet zo dat bij voorbaat moet worden gestreefd naar een gelijkschakeling van de systemen. Ze is vooral benieuwd naar hoe dat kan worden geobjectiveerd, om van daaruit te kijken of het nodig is om naar meer gelijkschakeling te gaan. Transparantie moet er absoluut komen. In het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging is hierover een onderzoeksvraag opgenomen. De resultaten hiervan worden tegen de zomer van 2022 verwacht.

Maurits Vande Reyde bedankt iedereen voor de bijkomende aanvullingen. Er zijn inderdaad een aantal werkgroepen actief die toegelicht zijn door James Van Casteren. Maar als men het systeem wezenlijk wil veranderen en verbeteren, dan zal er vanuit het beleidsniveau een duidelijke richting moeten worden aangegeven, bijvoorbeeld via een voorstel van resolutie. Dat zal niet in die werkgroepen zelf worden opgelost. Het is namelijk de taak van beleidsvoerders.

De spreker treedt Vera Jans bij. Er moet worden gekeken naar de oorzaken van die ongelijkheid en verwijst naar de personeelskosten die daarvan aan de basis kunnen liggen. Misschien zijn er nog andere zaken die meespelen. Zoals gesuggereerd door andere sprekers moet er worden geëvolueerd naar een systeem in euro's in de plaats van in punten, wat alles eenvoudiger en duidelijker zou maken.

Ann De Martelaer is meer dan bereid om mee te werken aan een voorstel van resolutie hierover.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET,
verslaggever